

A Magyar Szociális Fórum által összefogott civil szervezetek 2002. december 14-én békekonferenciát rendeztek Budapesten; az ott elhangzott előadásokból közlünk most kettőt.

A megelőző háború csapdája

Tisztelt Konferencia!

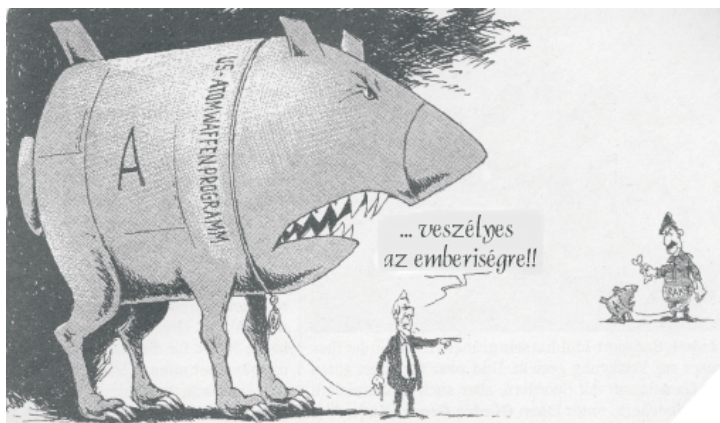
Kedves békeszerető és háborúellenes honfitársaim!

Az Irakkal kapcsolatos legutóbbi, 1441-es számú ENSZ-határozat arra kötelezte Irakot, hogy beengedje az ENSZ fegyverzet-ellenőreit, hogy a megfigyelők minden korlátozás nélkül vizsgálódhassanak, továbbá hogy feltételezett vegyi, biológiai és nukleáris fegyvereivel kapcsolatos minden információt Irak a vizsgálóbizottság elé tárjon. Sem ez az 1441-es számú ENSZ-határozat, sem pedig egyetlenegy korábbi ENSZ-határozat nem ad felhatalmazást arra, hogy az ENSZ határozatainak megvalósítása érdekében Irakkal szemben bárki katonai erőt alkalmazhasson. Nem született tehát eddig olyan ENSZ-határozat, amely alapján meg lehetne támadni Irakot, amely nemzetközi jogi legitimitást adna bármilyen Irak elleni katonai támadásnak. Lehet, hogy lesz ilyen ENSZ-határozat, de jelenleg nincsen.

ENSZ-felhatalmazással Irak jelenleg nem támadható meg. Ez a bizonyos 1441-es számú határozat semmilyen megközelítésben, semmilyen jogi lehetőséget nem ad arra, hogy az Amerikai Egyesült Államok az ENSZ felhatalmazásával megtámadhassa Irakot. Ez a nemzetközi jogászok között nem vita tárgya. Még akkor is így van ez, ha az 1441-es határozat megszületését az Egyesült Államok és szövetségesei, tehát ennek nyomán a világ közvéleménye úgy értelmezi, hogy ha Irak nem tesz eleget, vagy nem megfelelően tesz eleget a határozatban foglaltaknak, akkor Irak ellen háborút indítható. A magyar politikusok, legyenek azok bármilyen parlamenti párt tagjai, átvették ezt az értelmezést. Irak azonban jelenleg – a nemzetközi jogot tekintetben tartók számára – a nemzetközi jog szempontjából katonailag megtámadhatatlan.

Nyilvánvaló, hogy az Egyesült Államoknak és szövetségeseinek nem okoz gondot megnyerni a kommunikációs csatát, és ha az Egyesült Államok meg akarja támadni Irakot, akkor meg fogja tenni ezt az ENSZ-ha-

tározat tudatos és hazug felhasználásával vagy anélkül. Az értelmezés hatalma és a tömegkommunikáció az Egyesült Államok kezében, Magyarországon pedig a háború és béke kérdésében ismét egységes politikai és a médiaelit kezében van. Ugyanúgy, mint 1999-ben, amikor Jugoszláviát támadta meg az Egyesült Államok, a NATO és a NATO-tag Magyarország.

Az ENSZ nem tudja sem Irakot, sem pedig az Egyesült Államokat visszatartani semmitől. Irakban totális diktatúra van, és olyan személyi kultusz, amelyhez csak hasonlót élünk át 1945 után Kelet-Európában. Szaddám Huszein az egyik legvéresebb kezű uralkodó, aki valaha is élt ezen a földön. Az iraki terror intenzitása és az emberi jogok lábba tiprása minden képzeletet felülmúl. Irak politikai berendezkedésén, hatalmi struktúráján és Szaddám Huszein kliéntúráján nincs mit védeni, annak minél előbb el kell pusztulnia. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy joga lenne bárkinek is háborút indítani Irak ellen.

Az ENSZ az Egyesült Államokat sem fogja semmitől visszatartani. Az ENSZ-legitimitáció „megszerezhető” manipulációval. De ha ez mégsem járna sikerrel, akkor az enélkül indított, jogalap nélküli, ún. megelőző háborúnak sincs semmilyen jogkövetkezménye. Az ENSZ-határozatok megsértésének a Jugoszlávia elleni háború esetében sem volt semmilyen jogkövetkezménye. Az Egyesült Államok vezette NATO-t nem ítélték el a háborúindítás tilalmának megszegéséért, vagy az urántartalmú fegyverek használatáért, vagy a civil célpontok megsemmisítéséért.

Világosan kell látni, hogy nem tehető egyenlőségjel Irak és az Egyesült Államok, Szaddám Huszein és George Bush, illetve Bill Clinton által elkövetett vagy „elkövetni szándékolt” bűnök közé. Egyenlőségjelet Slobodan Milosevics és Szaddám Huszein közé kell tenni, akiknek sorsa nem lehet más, mint a száműzetés és az életfogytig tartó büntetés.

Ettől azonban továbbra sem lenne szabad megtámadni Irakot.

Magyarország szocialista és liberális kormánya az ENSZ felhatalmazása nélkül is támogatja a készülődő Irak elleni háborút. A Medgyessy Péter – Kovács László – Juhász Ferenc és Szent-iványi István – Eörsi Mátyás – Mécs Imre vonal ugyanúgy háborúpárti, mint a jugoszláviai bombázás idején az Orbán Viktor – Németh Zsolt – Szabó János vonal volt. Most csak felcserélődni látszanak a szerepek: most a héják vannak kormányon, és a galambok vannak ellenzékben, miközben 1999-ben a jobboldal volt a héja, és a balliberálisok voltak a galambok. Gondolhatnánk ezt, ha hihetnénk a szociál-liberális vagy a jobboldali vezérszónokoknak és vezető újságíróiknak. A valóság ezzel szemben az, és kedves civil barátaim, hogy a rendszerváltás utáni történetünkben a kormányoldal és az ellenzéki oldal, a jobboldal és a baloldal egyaránt héjaként viselkedett. A nagy politikai játszmaiban mindegyik oldal kiszolgált a NATO-t és az Egyesült Államokat. És ez most sem lesz másként!

Egyetlen esetben lehet ez másként! Akkor, ha mi, civilek, ha mi, jobbról, balról és középről jövők, ha mi, pártpolitikai szándék nélküliek, ha mi, hívők és nem hívők, ha mi, globalisták és antiglobalisták, ha mi, vegetáriánusok és húsevők, ha mi, pirosak, zöldek, kékek, fehérek és feketék összefogunk, és erőszakmentes, de határozott fellépéssel megakadályozzuk mindezt. Tudom, ez 1999-ben nem sikerült, tudom, hogy ez majdnem lehetetlen, de mindettől még most sikerülhet!

Ha mi nem lépünk fel tömegként, erőszakmentesen és határozottan, akkor ugyanaz történik velünk, mint 1999-ben. Ferihegy-1 és Taszár újra átrakodóhely lesz, a magyar légtérén keresztül is folyik majd a bombázó

gépek átszállása és utántöltése. Esetleg felettünk is átszáll majd az amerikai mini atombombát szállító harci gép. Azt már vállaltuk, hogy Magyarországon tolmácsoknak mondott külföldi fegyveres erőket képeznek majd ki. Minderről persze keveset fogunk tudni. Politikusaink azt fogják mondani, hogy a terrorizmus elleni nemzetközi harcból ki kell venni a részünket, és a NATO tagjaként mindez szövetségi kötelességünk. Ez azonban nyilvánvaló hazugság, hiszen Iraknak vajmi kevés köze van 2001. szeptember 11.-éhez, az Egyesült Államok szimbólumainak megtámadásához, az al-Kaida terrorszervezetéhez. Iraknak és Szaddám Huszeinnek más, ennél is súlyosabb, a saját népe ellen elkövetett bűnei vannak. De a nemzetközi terrorizmus támogatásának iraki bűne éppúgy nem bizonyított, mint a tömegpusztító fegyverek iraki gyártása vagy tárolása.

Világosan kell tehát látni, hogy amikor Magyarország szerepet vállal az Irak elleni háborúban, akkor annak semmi, de semmi köze nem lesz a terrorizmus elleni háborúhoz. A világkereskedelmi központ lerombolását lehet az egész euro-atlanti civilizáció, így Magyarország elleni támadásként is felfogni, és lehet mindezt elvetni. Ez azonban az Irak elleni háború

szempontjából teljesen mindegy. Az Irak elleni háborúnak semmi, de semmi köze nincs egyik megközelítéshez sem, mert az Irak elleni háború nem függ össze a terrorizmus elleni küzdelemmel.

Ha mi, civilek nem lépünk fel tömegként, erőszakmentesen és határozottan, akkor ugyanaz történik velünk, mint 1999-ben, amikor politikusaink azt mondták nekünk, hogy Magyarország hivatalosan nem áll hadban Jugoszláviával. Most sem fogunk hadban állni Irakkal, csak úgy fogunk viselkedni, mint egy hadviselő fél. A valóság azonban az, hogy a háború áldozatait mi is – arányosan – felelősek leszünk.

Azt mondják nekünk, most nem Martonyi János és nem Szabó János, hanem Kovács László és Juhász Ferenc, hogy NATO-tagságunkból eredő, szövetségi kötelességünk támogatni a háborút. Teszik ezt akkor, amikor az Irak elleni háború nem a NATO háborúja, és ebben nincsen, nem is lehetne szövetségi kötelességünk. Lehetünk mi akármilyenek tartott tagja a NATO-nak, az Irak elleni háború nem a NATO háborúja lesz, így abból ki lehet maradni. Szövetségi kötelezettségeinknek nem része az Irak megtámadásában való részvétel. Az Irak elleni háború az

Egyesült Államok háborúja. Az Irak elleni háború nem a világkereskedelmi központnál és a Pentagonnál megalázott ún. civilizált világ háborúja, nem a terrorizmus ellen fellépő világ háborúja, nem a nemzetközi jog által igazolható világ háborúja, és nem a NATO háborúja lesz. Ez a háború az Egyesült Államok kizárólagos magánügye, egy állam világhatalmi törekvéseit célzó katonai lépés. Ebből ki kell, és ki lehet maradnunk. Ez Magyarország érdeke!

Ha mi, háborúellenes civilek fel tudunk lépni tömegként, erőszakmentesen és határozottan, akkor van remény arra, hogy Magyarország kimaradjon az Irak elleni háborúból, és Közép-Európában ösztönző példa legyen. Ha mi egy mozgalom erejéig el tudjuk hagyni a pártokhoz, a civil vagy civilnek mondott szervezetekhez és izmusokhoz való kötődéseinket, akkor elkerülhetjük mindazt, ami Jugoszlávia esetében történt. Hogy ez megvalósuljon, ehhez két dologban kell nekünk itt és most, majd pedig a szavazópolgárok többségének egyetérteni. Ez a két dolog, a közös nevező nem a pacifizmus, nem az Egyesült Államok, nem a terrorizmus és nem NATO-tagságunk megítélése, nem a jobboldal- vagy a baloldal-ellenesség, hanem az iraki diktatúra és az Irak elleni háború ellenzése.

Csapody Tamás

Mi ellen protestálunk? Avagy ne onts vért az olajért!

I. tétel: Valamit tenni kell...

Barátaim!

Mi, akik itt összegyűltünk mint az európai békekemmozgalom magyarországi csoportja, 1999 tavasza, vagyis Jugoszlávia lebombázása óta egy dologgal tisztában vagyunk: a háborúk ellen a XXI. században is harcolniuk kell azoknak, akik mernek. A tőke globális világrendje megint válságban van: vagyis rombol, hogy azután majd újra építhessen. Vajon meg kell-e ismételnünk a XX. század pusztításainak történetét? Amikor Thomas Mann a 30-as években figyelmeztetett az új háború érlelődésére, az emberiség önelpusztításának veszélyére, csak kevesen figyeltek rá komolyan. Európa akkor nem tudott „vigyázni”. Tud-e „vigyázni” ma? Ezt itt a kérdés.

Komoly érdekek taszítják a világot újabb háborúk felé. A naivak szokás szerint azt hiszik, ki lehet maradni a háborúból, a cinikusok meg úgy vélik, hogy részt kell venni benne – persze a győztesek oldalán. Am a népek sohasem győztesek, az egyszerű emberek áldozatok szoktak lenni...

A Balkán felosztása még be sem fejeződött, a hamu alatt még ott a parázs, hogy alkalom adtán újra fellobbantható legyen tűz. Még emlékezünk a Balkán Békéjéért Mozgalomra, amely már akkor figyelmeztetett arra, hogy a háborúk új sorozata kezdődik... Most a Közép-Kelet és a Közel-Kelet borulhat vérbe végzetesen, de már látjuk Kolumbia hegyeit és Mexikó déli vidékét, Fekete-Afrika háborúit, a világméretű politikai és gazdasági átrendezés következményeit, amelyeket a háborúk ideológusai etnikai és vallási-kulturális ellentéteknek állítanak be. Akárcsak a vérgőzös terroristák.

Talán sokaknak távolinak tűnnek a világégés lángjai, tudnunk kell, nincsenek többé határok, leggyorsabban a háború globalizálódik, rakétákon érkezik.

A II. világháború utáni régi baloldal a maga államilag szervezett békekemmozgalmaival már régen a múlté, az új békekemmozgalmak most szerveződnek szerte a világon Porto Alegretől Firenzéig, Firenzétől a mi mostani szerény budapesti rendezvényünkig. Mi ellen tiltakozunk? – tettük fel a kérdést bevezetésképpen.

Barátaim, mi soha nem fogjuk összekeverni az új globális világrend igazságtalan hierarchiájából, elnyomó jellegeből származó szörnyű egyenlőtlenségeket, szegénységet és környezeti pusztulást, a világméreteken terjedő peepshow-kultúrát az Amerikai Egyesült Államok népével. A 20. század által ránk hagyott világrend, a korlátlan szabadpiac, a tőke korlátolatlan mozgása és önkénye nem azonos Amerikával. Mint tudjuk, Amerikának is megvan a maga Afrikája és a maga demokratikus kultúrája.

A Bush-adminisztráció háborús politikája sem azonos az Egyesült Államok kultúrájával és népével, a „másik Amerikával”. Mi ezzel a „másik Amerikával” együtt tiltakozunk egy olyan politika ellen, egy olyan amerikai szerepvállalás ellen, amely a világ dolgait annak az Amerikának dolgai-ként intézi, amely féltetve mindenfajta nemzetközi jogot, fegyverekkel, ártatlan emberek és környezetük elpusztításával járó légi háborúk útján „örkődik” a világ rendjén. Ennek a világrendnek a legszörnyűsegebb megnyilvánulása

minden bizonnyal a vallási fundamentalizmussal összekapcsolódó öngyilkos terrorizmus, amely az emberiség elleni bűncselekmények egész sorával mindenütt Amerika világszerepét erősíti és indokolja.

Sohasem gondoltuk, hogy a közel-keleti rendezés, a zsidó és a palesztin nép állami önállóságának biztosítása a háború és a terror útján megvalósítható volna. Mindig elutasítottuk és el is fogjuk utasítani az antiszemitizmus minden formáját, meghagyjuk azt a szélsőjobboldal embertelen kulturális örökségének, amelynek el kell tűnnie a rasszizmus, a barbárság minden formájával együtt.

Sohasem gondoltuk, hogy a diktatúra, vagy annak különös formája, a Szaddám Huszein-féle tömeggyilkos-idegázós-akasztós rezsim bármilyen értelemben is védhető volna.

De határozottan gondoltuk, és gondoljuk ma is, hogy sem politikai, sem gazdasági célokból egyetlen ország egyetlen uralkodó elitje sem kényszerítheti rá akaratát más népekre, nem hiszünk a polgári demokrácia háborús exportjának sikerességében sem, nem hiszünk a civilizáció és a demokrácia értékeire hivatkozó „világmegváltó hábo-

rúk” jogosságában. A Bush-kormányzat Irak elleni háborús fenyegetése, az amerikai „demokratikus légi háborúzás” nem más, mint a piaci és tőkeérdekek brutális és embertelen realizálása: harc a kereskedelmi útvonalak ellenőrzéséért, a nyersanyag, mindenekelőtt az olaj fölötti ellenőrzésért. Ez a háború másfél évszázada folyik a Közép-Keleten is. Mint tudjuk, a „nagy üzlet”, a nagy nemzetekfölötti monopóliumok mindig ott állnak valahol a háttérben, amikor a politikusok meghirdetik „felszabadító háborúikat”.

Igen, mi változásokat akarunk, mert lehetséges!

De mit tehetünk mi itt, Magyarországon? Illúzióink nem lehetnek: sem meg nem válthatjuk a világot, sem el nem háríthatjuk a határainkon kívüli véres konfliktusokat. Azt tehetjük, hogy értelmes szóval, racionális érveléssel megpróbáljuk a magyar társadalom humanizmusra nyitott rétegeinek figyelmét felhívni a közeledő katasztrófára, és józan szóval megmagyarázhatjuk a katasztrófa okait, és egyúttal a nemzetközi szolidaritás erejét, hogy mindnyájan választ találhassunk – együtt az egyre szélesedő nemzetközi mozgalommal – a „mi a teendő” kérdésére.

II. tétel: Mi áll az USA háborús politikájának háttérében?

Dick Cheney, az USA alelnöke 2001. májusi – Bush elnökhöz – intézett jelentésében, amely a nemzeti energia-politika alapvonásait tartalmazta, kijelentette: „Amerika 2001-ben a legkomolyabb energiahiánnyal néz szembe a 70-es évek olajembargója óta.” Azóta a Cheney-jelentés az amerikai energia-krízisről az amerikai elnök és adminisztrációja iraki politikájának öngazolásává vált. Az USA saját olajkitermelése az utóbbi évtizedekben jelentősen csökkent, miközben fogyasztása állandóan növekszik.

Az USA lakossága a világ lakosságának 4,6 %-át alkotja, de 1999-ben a világ teljes energiafogyasztásának 25,3 %-át emésztette fel. Amerikai hivatalos információk szerint a világ második legnagyobb földgáz-kitermelője és a harmadik legnagyobb széntermelője. Mindemellett a világ gázkereskedelmének 16 %-át ellenőrzi, és az olajkereskedelem valamivel több mint a felét. Az utóbbi 20 esztendőben az amerikai olajfogyasztás 33 %-kal nőtt, a földgáz-fogyasztás pedig több mint 50 %-kal. Növekszik az USA függősége az olajimporttól. Az USA ma több mint kétszer annyi olajat importál, mint 10 évvel ezelőtt (2000-ben 10 millió hordó naponta). Az amerikai olajimport mintegy 14 %-át adja Venezuela, és 15 %-át Szaud-Arábia, továbbá szállít olajat az USA-nak Mexikó, Kanada, Nigéria, Irak, Kolumbia, Norvégia, Nagy-Britannia és Angola.

Az emberben akaratlanul is felvetődik a kérdés – Irak után melyik ország következik?

Ugyanis a jövőben tovább csökken az olaj kitermelése, miközben fogyasztása egyre növekszik. Ez az a helyzet, amely az olajtársaságokat fogságban tartja, ők pedig saját ellenőrzésük alatt tartják az amerikai elnököt. Hiába, a korlátozatlan profit-rendszer önmagát falja fel nap mint nap, de egyenlőtlenül, mert a rendszer önpusztító erősebben sújtja a szegény népeket, amelyek nem képesek érdekeiket erővel védelmezni. S ugyanez érvényes a nemzeti társadalmakra is: azok fogyasztanak mértéktelenül a szegényebb rétegek rovására, akiknek az érdekérvényesítő képessége katonailag és rendőrileg, anyagilag és erkölcsileg erőteljesebben megalapozott. A jogállam a gazdasági és anyagi egyenlőtlenségek forrása és védelmezője. Ezen egyenlőtlenségek fenntartásának egyik döntő eszköze a piacok deregulációja. A szabadkereskedelmi törekvések káoszt – a néhány évszázados tapasztalat szerint – háborúval szokás rendezni.

Jelen esetben az USA vezető körei az ország energiabiztonságának egész problémáját nem amerikai kérdésként kezelik, hanem a nemzetközi energiaforrások és kereskedelmi partnereik fölötti gyámkodáshoz kötik azt. Bush és Cheney, Blair és más háborúpárti politikusok elfelejthetik az amerikai demokratikus tradíciót, mi nem, mert a civil világ érdekeinek megfelelően tudjuk: A diktátor Szaddám sorsa az iraki nép kezében van, ahogyan az olajmonopóliumok embere, a „demokrata” Bush sorsát is csak Amerika népe határozhatja meg.

Mi, magyarok igazán tudhatjuk az intellektus igazságát: „Nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom.”

Krausz Tamás

A CIA, Irak és az olaj

James Woolsey, az USA titkosszolgálatának, a CIA-nak a főnöke nyíltan elismerte, hogy az ENSZ-megoldásokkal kapcsolatos tárgyalásokon szerepet játszanak a jövőbeli iraki olajkitermelés jogosítványai is. A Washington Post-nak adott interjújában Woolsey kitért arra, hogy „az USA minden hatalmában álló dolgot meg fog tenni annak érdekében, hogy az új iraki kormányzat és az amerikai olajtársaságok jól együtt működjenek”. A titkosszolgálat főnöke szerint ezt mindenekelőtt Franciaország és Oroszország számára kell világossá tenni. Ha ezeknek az országoknak a kormánya a jelenlegi bagdadi rezsim mellé állna, akkor ez megnehezítené az új iraki kormányval való együttműködést. Ennek a nyilatkozatnak a háttérében az áll, hogy az USA üzemanyag-kereslete történelmi csúcsponton van, Irak pedig – Szaúd-Arábia után – a második legnagyobb, ismert kőolajtartálékkal rendelkezik.

Michael Damm